

Sfântul Neofit Zăvorâtul din Cipru

SCRIERI IV

TÂLCUIRE LA HEXAIMERON

*

TÂLCUIRE LA PSALTIRE ȘI LA ODE

*

TÂLCUIRE LA CÂNTAREA CÂNTĂRILOR

Traducere din limba greacă veche de Laura Enache

Studii introductive traduse din neogreacă

de Emanuel Dumitru

Ediție îngrijită de Pr. Dragoș Bahrim

Carte tipărită cu binecuvântarea

Înaltpreasfințitului

TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura Doxologia

2016

Cuprins

Cuvânt înainte al Comisiei de coordonare	5
---	---

Abrevieri	9
-----------------	---

I

Tâlcuire la Hexaimeron

Introducere	13
-------------------	----

Text	29
------------	----

II

Tâlcuire la Psaltire și la Ode

Introducere	129
-------------------	-----

Text	155
------------	-----

II

Tâlcuire la Cântarea Cântărilor

Introducere	441
-------------------	-----

Text	469
------------	-----

Indici scripturistici	485
-----------------------------	-----

A lui Neofit Monahul și Zăvorâtul Tâlcuire la Hexaimeron

1

Cuvântul I la Facerea cea în șase zile Despre întâia creație a îngerilor și a celorlalte fapte ale lui Dumnezeu din ziua întâi

1. [***] relatează cea mai mare parte a faptelor. Dacă și Moise nu s-ar fi bucurat cu îmbelșugare de asemenea har, nu ar fi putut să arate cu ușurință cele petrecute mai înainte cu trei mii opt sute cincizeci și opt de ani de la nașterea lui și să cânte limpede creația și să zică: *La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul*¹.
2. Întrebare: De ce nu a vorbit mai întâi despre puterea cea întâi zidită, că la început a făcut Dumnezeu mulțimea îngerilor, ci își începe relatarea de la fapăturile mai materiale, de la pământ la cer?
Răspuns: Eu văd aici două pricini: că din pricina iudeilor grosolani la minte care nu puteau auzi despre creația nematerialnică, își începe relatarea de la făptura văzută și materialnică, și fiindcă Dumnezeu a zidit mulțimea nematerialnică a îngerilor cu foarte mult timp înaintea făpturii văzute. Și este mult timp între cele două, între ceata aceea cântătoare a lui Dumnezeu și luminile care sunt

---

¹ Fc. 1, 1.

ulterioare strălucirii de sus, după cum și Vasile cel Mare numește pe îngerii creație mai veche. Asemenea și dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, în cel de-al patrulea cuvânt al lui, *Despre cuvântul necuprins*, spune că nici îngerii nu aveau nevoie de această creație. Căci cum ar avea nevoie de ea cei care erau anteriori ei cu mult, măcar că sunt unii care cred că în prima zi a creației au fost creați și îngerii. Ceea ce este fără rânduială, să unești laolaltă creația nematerialnică cu cea materialnică.

3. Dar te temi să-i atribui lui Dumnezeu o preocupare mai veche și mai nouă cu făpturile? Și ce preocupare ar putea fi atribuită, spune-mi mie, Celui ce numai cât Se gândește și gândul devine faptă și întărește pământul, *care nu se va clinti*²? Dar te temi iarăși să spui că acele puteri sunt mai vechi decât creația, ca nu cumva să le arăți împreună fără de început cu firea cea mai înainte fără de început? Dar nici acest lucru nu trebuie să te preocupe câtuși de puțin. Oricât de veche ai considera creația nevăzută față de cea văzută, nu o vei putea niciodată apropia de firea cea atotpricinuitoare și mai presus de orice început. Fiindcă orice creație este supusă Creatorului, că *toate sunt supuse Ție*³ și a o egala cu Creatorul este îndrăzneț lucru și cu neputință. Căci legiuim în chip insuflat de Dumnezeu să mărturisim și să credem că este necreat și de o ființă și împreună fără de început Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, iar toate celelalte sunt create și supuse.
4. Și destule sunt acestea despre ceata creată la început a dumnezeieștilor puteri netrupești. Iar dacă cineva nu este

---

² Ps. 92, 2.

³ Ps. 118, 91.

de acord cu acestea, nici noi nu ne vom lupta cu el și nu vom mai înnoi cuvinte despre acestea. Dar să spunem de la început.

*La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul*⁴. Primul cer era fără stele, cel zidit mai înaintea pământului, al cărui cat de sus este lumina cea neînserată în tărâm fără de păcat, ca unul care este neapropiat nedreptății, ca locaș nespurcat, ca sălaş dumnezeiesc al lui Dumnezeu Atotțiitorul și al îngerilor. *La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul*⁵. Dar creația a avut loc diferit obiceiului nostru, fiindcă și puterea, și înțelepciunea Creatorului este incomparabilă cu a noastră. Pentru aceea întinzând mai întâi acoperișul, după aceea a fixat și temeliile. Dar pe fiecare prin cea mai bună putere le-a întemeiat pe nimic, pe unul *l-a întins ca o piele*⁶, pe celălalt *l-a întărit pe firea apelor*⁷ „cea mai lesne curgătoare”, pe cel ce era atât de greu și cu neputință de purtat, ca și de aici să ne minunăm de nesfârșirea puterii lui, cei câți suntem anevoioși la limbă.

5. *Iar pământul era nevăzut și netocmit și întuneric era deasupra adâncului*⁸. Căci după ce a făcut pământul, l-a lăsat pe el ca deocamdată să fie nevăzut și să fie acoperit de ape, după cum și pe ape le-a lăsat să fie acoperite de întuneric, ca Unul care peste puțin avea să împodobească această lipsă de frumusețe ca un Artist și uscatul să urmeze apelor, lumina întunericului. *Și Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor*⁹. Duhul lui Dumnezeu, fiindcă erau duhurile lui Dumnezeu

⁴ Fc. 1, 1; cf. Evr. 1, 10; Ps. 101, 26.

⁵ Fc. 1, 1; cf. Evr. 1, 10; Ps. 101, 26.

⁶ Ps. 103, 2.

⁷ Ps. 135, 6; Is. 44, 24.

⁸ Fc. 1, 2.

⁹ Fc. 1, 2.

și suflările vânturilor. *Acoperit-a munții umbra ei și mlădițele ei cedrii lui Dumnezeu*¹⁰. Așa și aici, *Duhul lui Dumnezeu Se purta deasupra apelor*. Unul dintre vânturi tulbura apa și o agita, ca să nu zacă neclintită ca moartă. Și fără îndoială că nu spune despre Duhul Cel Sfânt, Care pretutindenea este, ca Dumnezeu, și pe toate le plinește, că își avea sălașul deasupra apelor¹¹.

6. *Și a spus Dumnezeu: „Să fie lumină!”*¹² O, putere negrăită! O, dumnezeiască putere și necuprinsă care aduce la ființă toate numai cu gândul și cuvântul. Căci, odată cu porunca Ziditorului, acel universal și adânc Erebos¹³ se retrage repede și încetează și în mare grabă este adusă în loc lumina. *Și a văzut Dumnezeu că este bine*¹⁴. Și ce oare nu este bine, o, Stăpâne, din ceea ce a fost creat de Tine, Cel ce ești mai presus de bine și Cel ce ai primit lauda?

7. *Și a despărțit Dumnezeu între lumină și întuneric*¹⁵, adică atribuind fiecăruia propriul tărâm. Și numele corespunzătoare. În ziua a doua, a avut loc cinstita naștere în locul tăriei¹⁶. În ziua a treia primește Botezul, în locul adunării apelor, ca să curețe lumea de păcat, precum odinioară lumea prin ape¹⁷. În ziua a patra, îi alungă pe negustorii din Templu cu autoritate și împodobește templul Său, precum odinioară

¹⁰ Ps. 79, 11.

¹¹ Cf. Ps. 103, 3.

¹² Fc. 1, 3.

¹³ În mitologia greacă, zeitate a întunericului, care domnea în haosul primordial.

¹⁴ Fc. 1, 4.

¹⁵ Fc. 1, 4.

¹⁶ Cf. Fc. 1, 6.

¹⁷ Cf. Fc. 1, 9.

cerul cu stele¹⁸. În ziua a cincea, binecuvintează Cina cea de Taină și Noul Testament și mărețele jertfe ale marii Taine, precum odinioară în ziua a cincea, făcând chiții cei mari și toate viețuitoarele din ape¹⁹, și binecuvântându-le, a zis: „Creșteți și vă înmulțiți”²⁰ și celelalte. În ziua a șasea, este răstignit ca om, împreună cu tâlharii pe cruce²¹, de fiarele cele crude, Cel ce a creat în a șasea zi de odinioară fiarele și pe om²², în chip cu totul vestit și împlinind cu totul fericit taina iconomiei, așa cum prima dată în a șasea zi a creat făpturile. În ziua a șaptea, precum odinioară S-a odihnit de lucrurile Sale²³, Se odihnește și acum în mormânt, binecuvântându-ne pe noi cei ce credem în El. În cea de-a opta zi, prima și ultima, a doborât durerile morții și înviază din morți, ridicându-i împreună cu El și pe strămoși.

8. Dar trecând prin acestea repede, eu nu spun numaidecât că Hristos într-o singură săptămână a împlinit taina iconomiei, ci, potrivit cu ordinea creației universale în șase zile, în mod analog cu propriul timp, Hristos împlinește fiecare dintre faptele iconomiei Sale. Dar acestea noi, iubiți frați, și toți câți sunteți iubitori de Hristos, să nu le auzim cu nepăsare, nici să ignorăm negrăita bunăvoință a lui Dumnezeu, fiindcă pentru noi și pentru mântuirea și odihna noastră a zidit lumea aceasta veche și a lucrat în chip mai presus de fire iconomia cea după trup în zilele cele din urmă. Pentru aceea și atunci rânduind strămoșilor noștri stăpânirea

¹⁸ Cf. Fc. 1, 14.

¹⁹ Cf. Fc. 1, 21.

²⁰ Fc. 1, 22.

²¹ Cf. Mt. 27, 38.

²² Cf. Fc. 1, 24.

²³ Cf. Fc. 2, 2.

și luarea în posesie a pământului și a tuturilor celor din el, zicea: „*Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și stăpâniți-l pe el*”²⁴, iar acum nu doar pământul și cele de pe pământ, ci și cerul și Împărăția care se află în el a făgăduit să o dea celor ce trăiesc bine. Pentru aceea să ne sârguim, vă rog, să nu ne arătăm nemulțumitori cu privire la binefăcătorul nostru, nici să schimbăm Împărăția cerurilor pe pământ, nici cele de dincolo nemuritoare pe cele de aici muritoare, precum cei care schimbă în chip fără de minte aurul pe lut²⁵, preferând întunericul în locul luminii²⁶ și alegând boala în locul sănătății și preferând moartea în locul vieții. Cu aceste reprezentări și cu altele asemănătoare acestora se aseamănă cei ce sunt atașați în chip pătimăș de lume și cei ce se târăsc în patimile trupului și sunt robiți de păcat și de fărădelege spre fărădelege. Vai celor ce își târăsc păcatele lor²⁷. De a căror imitare să-L rugăm pe Domnul să ne arate străini și să ne întoarcă spre răsplătirea chemării de sus și să ne arate părtași în Împărăția Lui aleșilor Lui ca un milostiv cu mila și cu iubirea de oameni ale bunătății Lui, că Lui I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

²⁴ Fc. 1, 22.

²⁵ Cf. Iov 27, 16.

²⁶ Ef. 5, 8.

²⁷ Cf. Is. 5, 18; Mt. 23, 27-28.